

Рахман М. С., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

ORCID ID: 0000-0001-7408-4049

e-mail: rahmanms0312@gmail.com

Мангушев Д. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

ORCID ID: 0000-0001-8795-164X

e-mail: d.v.mangushev@karazin.ua

Юхименко І. Р., здобувач вищої освіти економічного факультету, Харківський Національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1596-9626

e-mail: ira170320@gmail.com

Аналіз сучасного стану страхового ринку України

Анотація. У даній статті проаналізовано стан національного страхового ринку України, розглянуто теоретичні основи ринку. Визначено сутність страхового ринку України, досліджено особливості його функціонування. Виконано структурний та динамічний аналіз основних показників страхового ринку за останні два роки. Розглянуто розповсюджені види страхування та проведено аналіз ключових елементів ринку за останні роки. Установлено проблеми розвитку страхового ринку України та запропоновано шляхи розв'язання цих проблем. Також були поставлені та виконані наступні задачі: розглянути соціально-економічну сутність страхового ринку; розглянути проблеми та перспективи розвитку на страхового ринку. Отримано результати, у яких висвітлено напрями покращення роботи на страхового ринку.

Ключові слова: страховий ринок; структура страхового ринку; види страхування.

Rahman Mahbubur, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

Mangushev Dmytro, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

Yukhymenko Iryna, student of the Faculty of Economics, V. N. Kharkiv National University Karazina, Kharkiv, Ukraine

Analysis of the Current State of the Ukrainian Insurance Market

Introduction. The state of the national Ukrainian insurance market is analyzed in this article, and the theoretical foundations of the market and statistics are explored. In the work the essence of the insurance market of Ukraine is proved, and the features of its functioning are investigated. A structural and dynamic analysis of the main indicators of the insurance market for the last two years is carried out. General types of insurance are considered, and key elements of the market and their development in recent years are analyzed.

Purpose. Most perspective types of insurance, which are developing according to the forecast, are defined and described. The problems of the development of the Ukrainian insurance market and its influencing factors are considered. Therefore, solutions to these problems are proposed. The main activities of an insurance company are insurance and reinsurance operations. In contrast to the markets of developed countries, the insurance markets of countries with economies in transition, such as Ukraine, are still developing.

Result. In consequence of the analysis of the Ukrainian insurance market, it can be concluded that the term of insurance under the economic category refers to a certain type of economic relations with the organization of insurance protection. Through the creation and use of an insurance fund and through the resources of the insurer, the economy can be stabilized, risks can be distributed, and the needs of insurers can be met. Therefore, considering the difficult economic situation and the volatility of the environment, pressure on the insurance market is expected in the near future. It can appear as the further reduction of the solvency of some insurance services for consumers (both individuals and companies), and as a decrease in the liquidity and profitability of the insurers.

Conclusion. The practical significance of the article is offering effective methods for improving the development of the Ukrainian insurance market. Also new service standards in this field and new insurance technologies are implemented to increase the market.

Keywords: insurance market; structure of the insurance market; types of insurance.

JEL Classification: G 22, J 28, J 65.

Постановка проблеми. Сучасний стан страхового ринку характеризується наявністю багатьох негативних тенденцій, які потребують підвищеної уваги з боку державних органів. Складна ситуація формування страхового ринку є наслідком відірваності української страхової системи від світових страхових ринків. Проблема залежності українського бізнесу від іноземних страховиків активно розглядається дослідниками, але, беручи до уваги наявну різницю між темпами росту українського страхового капіталу і страхових виплат по добровільному страхуванню, стає очевидним, що національний страховий бізнес вже давно залежить від міжнародного ринку перестраховування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним питанням розвитку страхових ринків приділено увагу в роботах різних науковців, таких як: В. Базилевич, Г. Козоріз, Г. Пурій, О. Залетов, В. Абрамов, Н. Пацурія та інші. Водночас питання щодо обґрунтування перспектив подальшого розвитку страхового ринку України є актуальним і надалі.

Формулювання цілей дослідження. Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану національного страхового ринку, визначенні тенденцій, пошуку проблем, які обмежують його розвиток, та визначенні перспектив подальшого розвитку страхового ринку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування – це певний вид економічних відносин з приводу організації страхового захисту. Це відбувається за рахунок створення і використання страхового фонду та ресурсів страховика з метою стабілізації економіки, розподілу ризиків, задоволення потреб страхувальників та власників, здійснення підприємницької діяльності, інвестування в економіку країни тимчасово вільних коштів.

Страховий ринок України виник з проголошенням незалежності держави і водночас відчув на собі всю безкомпромісність міжнародної страхової системи.

Входження цього сектора національної економіки у світове господарство є актуальним і водночас проблематичним, оскільки воно обумовлене великою кількістю об'єктивних і суб'єктивних факторів. Основним завданням страхових компаній є підвищення рівня страхових виплат, адже в Україні середнє його значення значно нижче у порівнянні зі світовими стандартами. Зростання рівня страхових виплат може призвести до збільшення ризику неплатоспроможності страховика, що вимагає, насамперед, установлення кращого та критичного рівнів страхових виплат та впровадження заходів для їх досягнення та підтримки.

Вважаємо доцільним розглянути поняття «страховий ринок» з точки зору таких підходів:

- сфера економічних відносин, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист;
- форма організації економічних відносин у сфері грошового обігу по формуванню та використанню страхового фонду й інших фондів та ресурсів страховика за допомогою купівлі-продажу страхових продуктів;
- сукупність страховиків, страхувальників, посередників, що приймають участь в реалізації відповідних послуг;
- середовище, у якому функціонують страхові компанії;
- механізм перерозподілу фінансових ресурсів страхувальників та страховиків.

Основною діяльністю страхових компаній є операції зі страхування та перестраховування, що є метою їх створення та функціонування. На відміну від ринків розвинутих країн, страхові ринки країн із перехідною економікою, до яких належить й Україна, знаходяться ще в стадії формування [1, с.56].

Страховий ринок являє собою складну багатофакторну динамічну систему з власною структурною будовою та інфраструктурою. Динаміка змін кількості страхових компаній України представлено на рис. 1.

Таблиця 1 Кількість страхових компаній в Україні

Кількість страхових компаній	Станом на 30.06.2017 р.	Станом на 30.06.2018 р.	Станом на 30.06.2019 р.
у т.ч. СК «non-Life»	264	260	223
у т.ч. СК «Life»	36	31	26
Загальна кількість	300	291	249

Джерело: узагальнено авторами на основі [8]

Погоджуємось із думкою Т. М. Пурія, який вважає, що практика страхування свідчить про могутні важелі саморозвитку страхового ринку, такі як: ініціатива, підприємливість, стимули до найбільш повного задоволення потреб страхувальників [3].

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.06.2019 р. становила 249, у тому числі СК "life"1 – 26

компаній, СК "non-life" – 223 компанії (станом на 30.06.2018 р. – 291 компанія, у тому числі СК "life" – 31 компанія, СК "non-life" – 260 компаній). Кількість страхових компаній продовжує зменшуватися.

Структура чистих страхових виплат за 2017-2018 роки представлена у табл. 2.

Таблиця 2 – Структура чистих страхових виплат

Види страхування	Страхові виплати, млн грн		Темпи приросту страхових виплат, %	
	Чисті виплати			
	2017 р.	2018 р.	2017/2018 рр.	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»)	4802,9	5623,8	17,1	-
Медичне (безперервне страхування здоров'я)	1671,6	2094,9	25,3	3736,2
Майна	1260,6	1412,4	12	4408
Фінансових ризиків	1803,6	1393,4	-22,7	4246,6
Життя	556,3	704,9	26,7	5126,7
Медичні витрати	261,4	311,5	19,2	5518,8
Страхування від ризиків стихійних явищ	165,1	249,7	51,2	5569,4
Страхування кредитів	261,3	78	-70,1	5753,6
Інші види страхування	410,1	444,7	8,4	5384
Всього	10256,8	12432,6	21,2	39743,3

Джерело: узагальнено авторами на основі [5]

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами

страхування станом на 31.12.2018 р. зображено на рис. 1.

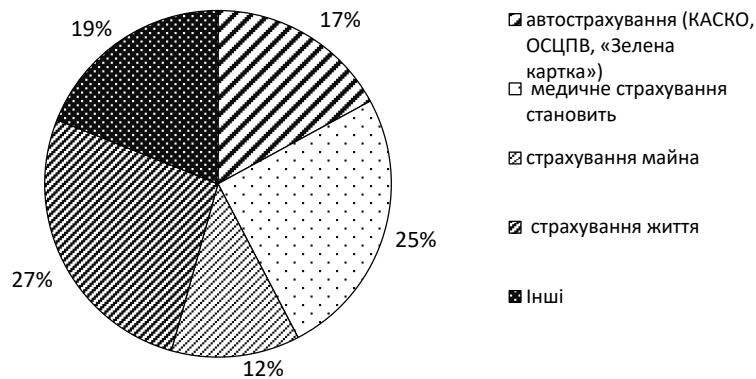

Рисунок 1 – Структура чистих страхових виплат за видами страхування

Джерело: представлено авторами на основі [5]

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.12.2018 р. найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 5623,8 млн грн (або 17,1 %); медичне страхування становить 2 094,9 млн грн (або 25,3 %); страхування майна – 1 412,4 млн грн (або 12 %); страхування життя – 704,9 млн грн (або 26,7%); інші види – 19 % [5].

Щорічний приріст медичного страхування протягом останніх 5 років становив 15 % , у подальшому очікується приріст до 35%. Для цього зростання є декілька причин:

- органічне зростання ринку у зв'язку зі зростанням цін на медикаменти;
- компанії все частіше впроваджують соціальні пакети для залучення й утримання персоналу;
- реформа державної охорони здоров'я, яка дозволила медичному страхуванню стати єдиним дієвим способом отримувати якісну медичну допомогу [8].

Висновок. За результатами проведеного дослідження сучасного стану національного страхового ринку з'ясовано, що складна ситуація в економіці та мінливість зовнішнього середовища негативно впливають на страховий ринок. Це може проявлятися як у подальшому зниженні платоспроможності на окремі страхові послуги з боку вітчизняних споживачів (населення, компаній), так і скорочення ліквідності та прибутковості самих страховиків. З метою покращення ефективності функціонування українських страховиків необхідно переймати зарубіжний страховий досвід та змінювати власні моделі функціонування, зокрема: вдосконалювати механізм державного регулювання діяльності страхових компаній; адаптувати до світових стандартів страхове законодавство; впроваджувати новітні технології зі страхування та новітні стандарти якості обслуговування в цій сфері.

Література:

1. Базилевич В.Д. Страхова справа 2014. *Зміст та структура страхового ринку*, 2014. 200 с.
2. Про внесення змін до Закону України «Про страхування» : закон України від 4 жовтня 2001 р. № 2745. *Офіційний вісник України*. 2001. № 44. Ст. 1951.
3. Пурій Г. М. *Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку*. 2014. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/60.pdf (дата звернення: 19.12.2019).
4. Рахман М. С., Мангушев Д. В. Аналіз стану та перспектив розвитку страхового ринку в Україні. *Соціальна економіка*. 2014. № 4. С. 114–120.
5. Підсумки діяльності страхових компаній за 2018 рік URL: <https://forinsurer.com/files/file00647.pdf> (дата звернення: 19.12.2019).
6. Залетов О. М. Стан страхового ринку та пріоритетні напрямки реформування державного регулювання страхової діяльності. URL: http://uainsur.com/wp-content/uploads/2018/12/ZALETOV_12.12.2018.pdf (дата звернення: 19.12.2019).
7. Діба В.А. Сучасний стан та перспективи розвитку страхових компаній в Україні. *Економіка та держава*. 2016. № 11. С. 80-83.
8. Підсумки діяльності страхових компаній за I півріччя 2019 року. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html> (дата звернення: 19.12.2019).

References:

1. Bazilevich, V. D. (2014). Insurance business 2014. *Content and structure of the insurance market* [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). On Insurance (Act No. 2745, October 4). [in Ukrainian].
3. Puriy, G. M. (2014). Insurance market of Ukraine: current state and problems of development. 2014. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/60.pdf [in Ukrainian].
4. Rahman, M. S. & Mangushev, D. V. (2014). Analysis of the state and prospects of development of the insurance market in Ukraine. *Social Economics*, 4, 114-120 [in Ukrainian].
5. Summary of the activities of insurance companies for 2018 Retrieved from: <https://forinsurer.com/files/file00647.pdf> [in Ukrainian].
6. Zaletov, O. M. (2018). State of the insurance market and priority directions of reforming the state regulation of insurance activity Retrieved from: http://uainsur.com/wp-content/uploads/2018/12/ZALETOV_12.12.2018.pdf [in Ukrainian].
7. Diba, V. A. (2016). The current state and prospects of development of insurance companies in Ukraine. *Economics and State*, 11, 80-83 [in Ukrainian].
8. Summary of the activities of insurance companies for the first half of 2019 Retrieved from: <https://www.nfp.gov.ua/en/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html> [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License